



**TURUN
YLIOPISTO**

Suomi mun silmin

Valokuvaus ympäristökasvatuksen välineenä kansainvälisellä talvileirillä

Ella-Emilia Keronen

Kandidaatintutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

04/2025

Pori

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Kandidaatintutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma

Ella-Emilia Keronen

Suomi mun silmin

Sivumäärät: 31, liitteitä 1

Abstract

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kiinalaisten lasten kokemuksia Suomen luonnosta valokuvauksen ja suullisten kommenttien kautta. Aineisto koostuu leiriläisten ottamista valokuvista sekä heidän antamistaan suullisista kommentteista oppitunnin aikana. Tavoitteena on selvittää, millaisia ympäristökokemuksia leiriläisille syntyy luonnossa sekä miten kulttuuri ja sosiaalinen media saattaa vaikuttaa heidän ottamiinsa valokuviiin.

Tutkimukseni aineisto koostuu leirin aikana kerätyistä valokuvista ja leiriläisten antamista kommentteista. Leiri järjestettiin Suomessa 15.1.2025-24.1.2025. Oppitunnin aikana käydyt keskustelut toteutettiin ryhmässä, keskusteluiden avulla pyrittiin ymmärtämään leiriläisten kokemuksia ja taustoittaa valokuvia. Oppitunnin aikana hyödynnettiin kuvaelisitaation ja ryhmähaastattelun piirteitä.

Tulokset on esitetty taulukon ja sanallisen analyysin muodossa. Valokuvien pohjalta nousi esiin kaksi pääteemaa, joiden avulla voidaan tulkita, että taivas ja poron jäljet olivat leiriläisten suosiossa. Valokuvista ja kommentteista nousee esiin ihmetys ja innostus, jotka viittaavat leiriläisten aitoon innostukseen uutta ympäristöä kohtaan sekä vahvistaa jo olemassa olevaa luontosuhdetta.

Avainsanat: ympäristö, ympäristökasvatus, valokuvaus

Sisällysluettelo

ABSTRACT	2
SISÄLLYSLUETTELO	3
1 MISTÄ KAIKKI ALKOI?	4
1.1 TUTKIMUKSEN AIHE	4
1.2 TUTKIMUSKIRJALLISUUS	5
2 TUTKIMUSMENETELMÄT	7
2.1 VALOKUVAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ	7
2.2 KUVAELISITAATIO VAI RYHMÄHAASTATTELU?	8
3 OPPITUNNIN SUUNNITTELU	9
4 LAPSET VALOKUVAAJINA	13
4.1 AMMATTILAISET, AMATÖÖRIT JA NÄPPÄILIJÄT	13
4.2 MITÄ LAPSET KUVAAVAT?	14
5 TEHTÄVÄNANNON TOTEUTUS JA AINEISTONKERUUPROSESSI	16
6 TULOKSET	21
6.1 SOSIAALISEN MEDIAN JA KULTTUURIN VAIKUTUS	21
6.2 LEIRILÄISTEN AINUTLAATUINEN NÄKÖKULMA	23
7 YHTEENVETO	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	31

1 Mistä kaikki alkoi?

Tiesin jo opintojeni alussa, että haluan kandidaatintutkielmani liittyvän opettamiseen ja lasten kanssa toimimiseen, sillä minulla on opettamisesta aiempaa kokemusta. Ennen opintojani olin töissä Kiinassa erilaisissa opetustehtävissä, joten ajattelin, että haluaisin jotenkin yhdistää opettamisen sekä Suomen ja Kiinan tutkielmassani. Otin yhteyttä kiinalaiseen henkilöön, jonka kanssa olin tehnyt töitä ensin Shanghaissa vuonna 2021 ja sitten Suomessa 2024. Hänen yrityksensä Kiinassa järjestää erilaisia turismi ja opetusmatkoja Suomeen. Sovimme tämän henkilön kanssa, että voin suorittaa tutkielmani aineistonkeruun leirin aikana. Tehtäväkseni jäi suunnitella, miten aineistonkeruun suoritan, jotta se sopisi leirin teemaan ja muuhun ohjelmaan. Suomessa järjestettävien leirien tarkoituksena on yhdistää eri kulttuureista tulevia oppilaita toimimaan yhdessä esimerkiksi kouluvierailuiden aikana, sekä tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja luontoon. Opetusta tarjotaan pääsääntöisesti englanniksi, mutta mukana leirillä on aina kiinalaisia ohjaajia, jotka pystyvät avustamaan tarvittaessa. Leirin oppitunneilla noudatetaan suomalaista opetussuunnitelmaa sekä hyödynnetään monipuolisia opetusmenetelmiä ja teknologian käyttöä oppitunneilla.

1.1 Tutkimuksen aihe

Pohdin jo heti opintojeni alussa paljon sitä, mistä haluaisin kandidaatintutkielmani kirjoittaa. Keväällä 2024 suorittamani kulttuuriympäristökasvatuksen kurssi tarjosi suunnan tutkimukseni tarkemmalle muotoutumiselle. Päädyin suunnittelemaan tehtävänannon leiriläisille tutkielmaseminaarissa käytyjen keskusteluiden pohjalta. Siellä todettiin, että se olisi toimiva tapa kerätä tietoa leiriläisiltä. Tehtävänannoksi muodostui valokuvaus tehtävä. Leiriläisten tehtävänä on ottaa valokuvia Suomen luonnosta, mikä kuvastaa heidän kokemustaan Suomen luonnosta. Tehtävän käyttäminen aineistonkeruun välineenä mahdollistaa leiriläisten osallistamisen ja heidän kokemustensa havainnoinnin sekä aineiston tallentamisen luonnollisella tavalla. Tehtävänanto yksinään tuntui liian vähäiseltä, joten oli johdonmukaisempaa suunnitella kokonainen oppitunti aiheen ympärille. Tutkimuksessani avaan sitä, miksi päädyin valokuvausmenetelmän valitsemiseen sekä sen teoriaan. Kerron myös tarkemmin oppitunnin suunnitteluprosessista ja miksi olin suunnitellut oppitunnin kuten suunnittelin. Tutkimuskysymykseni määrittelin seuraavasti: Miten leiriläiset kokevat Suomen luonnon? Tutkimuksessani haluan selvittää, miten ulkomaalaiset leiriläiset kokevat Suomen luonnon, mitä ajatuksia luonto mahdollisesti heissä herättää. Tutkimuksessani pohdin myös, miten valokuvaus toimii ympäristökasvatuksen välineenä ja miten sitä pystyttäisiin tulevaisuudessa hyödyntämään muissa tutkimuksissa.

Tutkimukseni sijoittui kiinalaisille lapsille suunnatulle talvileirille Suomessa, joka järjestettiin 15.1.-24.1.2025. Aineistonkeruu tapahtui vain yhdellä pitämälläni oppitunnilla, jonka aikana leiriläiset valokuvaavat Suomen luontoa. Valokuvat muodostivat tutkimuksen keskeisen aineiston, joita täydentävät oppitunnin aikana leiriläisten antamat suulliset kommentit. Pysin tarkastelemaan, millaisia ympäristökokemuksia leiriläiset valokuvauksen ja kommenttien kautta ilmaisevat. Oletuksenani oli, että lumi herättää leiriläisissä ihmetystä, ja että lumi nousee toistuvaksi teemaksi heidän valokuvissaan. Pohdin myös kulttuurin ja mahdollisesti myös sosiaalisen median vaikutuksia leiriläisten ottamiin valokuviin.

1.2 Tutkimuskirjallisuus

Tutkimuksessani keskeisimmäksi lähteeksi muodostui Päivi Setälän väitöskirja *Lapsi kuvan takana* erityisiä piirteitä lasten valokuvailmaisussa (2012). Setälän teos on ollut hyödyllinen koko tutkimusprosessin ajan. Erityisesti se on auttanut ymmärtämään, millainen valokuvaaja lapsi on ja miten aikuisten tulisi suhtautua lasten ottamiin valokuviin. Setälän esiin nostamat havainnot lasten kuvien tulkinnasta olivat hyvin oleellisia oman tutkimukseni kannalta. Suomenkielistä tutkimusta, jossa tarkastellaan lasten ympäristökäsityksiä valokuvauksen keinoin, on hyvin vähän. Tämän vuoksi olen täydentänyt lähdekirjallisuutta englanninkielisillä tutkimuksilla. Yksi tärkeimmistä tutkimuksista oli Sharpesin, Thomasin ja Rudmanin tutkimus *Children as Photographers: An Analysis of Children's Photographic Behaviour and Intentions at Three Age Levels* (2003). Tutkimus oli oleellinen, sillä sen avulla pystyin ymmärtämään lasten valokuvauskäyttäytymistä ja sitä, mitä sen ikäiset lapset kokevat merkityksellisiksi. Tutkimus on relevantti myös sen takia, että kohderyhmän lapset ovat saman ikäisiä kuin tutkimuksessani mukana olevat leiriläiset.

Tutkimusmenetelmäni alkoi hahmottua aineistonkeruun jälkeen. Lopulta päädyin hyödyntämään kuvaelisitaation ja ryhmähaastattelun piirteitä. Käytän ilmaisuna piirteitä, koska tutkimuksessa käytetty lähestymistapa ei edusta puhtaasti kumpaakaan menetelmää, vaan muotoutui oppitunnin kulun mukaisesti. Tärkeimmiksi teoksiksi muodostui Douglas Harperin *Talking about Pictures: A Case for Photo Elicitation* (2002) sekä Jari Eskolan ja Juha Suorannan *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (2002).

Aineiston analyysivaiheessa hyödynsin Sarah Pinkin tutkimusta *Doing Visual Ethnography* (2007), joka tarjoaa välineitä visuaalisen aineiston tarkastelemiseen kulttuurin vaikutuksen näkökulmasta. Lisäksi analyysiä tukivat Zhun, Wun ja Panin tutkimus *Designing and Sharing Travelogues on*

Chinese WeChat Moments (2023). Hyödynsin tätä tutkimusta käsittelemään sosiaalisen median mahdollisia vaikutuksia leiriläisten valokuviin. Aesthetic Preferences for Eastern and Western Visual Art: Identity Matters (2016) tutkimuksen avulla pystyin ymmärtämään kulttuurin mahdollisen vaikutuksen visuaalisiin viehätyksiin, mikä oli tärkeässä osassa valokuvien tulkinnassa.

2 Tutkimusmenetelmät

2.1 Valokuvaus tutkimusmenetelmänä

Pohdin erilaisia tapoja toteuttaa tehtävänantoa esimerkiksi piirtämisen avulla. Lopulta päädyin valokuvaukseen, sillä leirin oppitunneilla pääasiallisesti noudatetaan suomalaista opetussuunnitelmaa, minkä vuoksi pidän valokuvaustehtävää sopivana menetelmänä tuoda esiin suomalaisen opetuksen eri osa-alueita. Suomalaisessa opetussuunnitelmassa korostetaan digitaalisten työkalujen ja teknologian käyttöä oppitunneilla. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa painotetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä osana opetusta, jotta oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n¹ käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.² Triacca tutkimuksessaan toteaa, että valokuvien avulla on mahdollista ymmärtää tuntematonta, mikä kannustaa havaintokyvyn stimulointiin.³ Valokuvaustehtävä rohkaisee oppilaita jakamaan havaintojaan sekä keskustelemaan kuvien merkityksistä. Valokuvaaminen oppitunnin aikana mahdollistaa leiriläisille aktiivisen roolin oppitunnin aikana, mikä mahdollistaa syvemmän ymmärryksen aiheesta. Suunnittelemani oppitunnilla valokuvaus yhdistyy ympäristön havainnointiin ja kokemuksen tallentamiseen. Valokuvausmenetelmän käyttö oppitunnilla tarjoaa leiriläisille mahdollisuuden tuottaa, että analysoida valokuvia. Valokuvaus on tehokas keino myös leiriläisten ympäristötietoisuuden kehittämiseen, sillä se rohkaisee heitä havainnoimaan ja dokumentoimaan ympäristöä hieman eri tavalla kuin yleensä. Lisäksi 8–13-vuotiaille lapsille valokuvaaminen on mielekkäämpi sekä motivoivampi oppimisen muoto. Vielä lopuksi perustelen valokuvauksen valintaa aineistonkeruumenetelmäksi sen tulkittavuudella. Verrattuna piirroksiin valokuvat luovat yhdenmukaisen visuaalisen aineiston. Piirustustaidot voivat vaihdella merkittävästi leiriläisten välillä, jolloin aineiston tulkinta olisi vaikeampaa ja saattaisi vaikuttaa tuloksiin. Teknologian käyttö leirillä tuntui luontevalta valinnalta myös sen takia, että nykyään lapset oppivat käyttämään älylaitteita jo varhain, ja oletan, ettei älypuhelimien käyttö aiheuta leirillä ongelmia. Lisäksi oletan, että jokaisella leiriläisellä on mukanaan omat älypuhelimensa.

¹ tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen.

² Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 14.

³ Serena Triacca 2017, 2.

2.2 Kuvaelisitaatio vai ryhmähaastattelu?

Kuvaelisitaatio on laadullisen tutkimuksen haastattelumenetelmä, jonka Douglas Harper määrittelee hyvin selkeästi. Harperin mukaan kuvaelisitaatioissa keskeistä on valokuvan lisääminen osaksi tutkimushaastattelu tilannetta.⁴ Valokuvien tarkoituksena on toimia ärsykkeinä tai keskustelun herättäjinä. Harper perustaa väitteensä siihen, että sillä on fyysinen perusta. Aivojen osat, jotka käsittelevät visuaalista tietoa, ovat evolutiivisesti vanhempia kuin osat, jotka käsittelevät tekstiä. Pelkkiin sanoihin perustuvat vuorovaikutustilanteet käyttävät vähemmän aivokapasiteettia kuin tilanteet, joissa käsitellään sekä kuvia, että sanoja.⁵ Toisin sanoen, valokuvien käyttäminen haastattelussa herättää haastateltavassa enemmän tietoa. Koen tämän erityisen hyväksi menetelmäksi käyttää leiriläisten kanssa, sillä he puhuvat englantia toisena kielenään. Kuvien käyttö oppitunnin aikana auttoi minun ja leiriläisten välistä kommunikaatiota. En kuitenkaan koe, että oppituntini olisi vastannut perinteistä kuvaelisitaation muotoa. Oppituntini lähinnä hyödynsi sen keskeisiä piirteitä. Elisa Bignante mainitsi tutkimuksessaan, että kuvat voivat myös olla tutkimuskohteen itsensä ottamia, jonka jälkeen he keskustelevat ottamistaan kuvista tutkijan kanssa.⁶ Uskon, että kun lapset otetaan aktiivisesti mukaan opetukseen oppitunti itsessään, on mielekkäämpi, sekä opettavampi kokemus. Luulen myös, että valokuvilla tulee olemaan lapsille suurempi merkitys, kun kommentoivat itse ottamiaan kuvia. Oppitunnin rakenne viittaa myös ryhmähaastattelun piirteisiin. Ryhmähaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa paikalla on useampi haastateltava. Tavoitteena on keskustella tutkijan haluamasta aiheesta vapaasti. Ryhmän tulisi olla suhteellisen homogeeninen, jotta keskustelu on mahdollista.⁷ Oppitunnilla oli paikalla useampi henkilö ja olin suunnitellut kysymykset ennen oppitunnin alkua. Keskustelu eteni vapaasti ja leiriläisten vastaukset täydensivät toisiaan. Ryhmän jäseniä yhdisti leirimatka Suomeen sekä kotipaikkakunta Kiinassa. Vaikka oppitunti sopi ryhmähaastattelun kuvaukseen hyvin, en silti koe, että oppituntini olisi ollut haastattelu tilanne. Voidaan todeta, että oppitunti ei ollut perinteinen kuvaelisitaatio tai ryhmähaastattelu, vaan oppitunti yhdisti molempien menetelmien piirteitä opetustilanteessa.

⁴ Harper 2002, 13.

⁵ Harper 2002, 13.

⁶ Bignante, 2010, 2.

⁷ Eskola & Suoranta 2001, 94–95.

3 OPPITUNNIN SUUNNITTELU

Tutkimuskysymysten selkiytymisen jälkeen, siirryin suunnittelemaan varsinaista oppituntia ja kirjoitin siitä myös tuntisuunnitelman, joka löytyy liitteenä (Liite 1). Halusin sisällyttää oppituntiin myös luokkahuoneessa pidettävän ympäristökasvatuksellisen osion, jossa leiriläiset oppivat ympäristöstä ja sen havainnoimisesta. Oppitunnin materiaalien laatimisessa minun tuli huomioida leiriläisten englannin kielen taito, sillä he puhuvat englantia toisena kielenä.

Yksi ympäristökasvatuksen keskeisimmistä määritelmistä on tulla tietoisemmaksi ympäristöstään ja omasta roolistaan ympäristössä. Wolff määrittelee ympäristökasvatuksen olevan oppimisprosessi, jossa ihmiset tulevat tietoisiksi ympäristöstä, ympäristökysymyksistä sekä omasta roolistaan ja vaikutuksestaan ympäristössä.⁸ Valokuvaus tehtävänannon avulla korostetaan kokemuksellista oppimista, jossa leiriläiset ovat aktiivisia toimijoita ja oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. On tärkeää, että leiriläiset osaavat analysoida ottamiaan kuvia. Pystyäkseen kommentoimaan kuviaan hieman syvemmin, päätin lisätä oppituntiin osion, jossa käsitellään ihmisten aisteja ja miten niiden avulla voimme havainnoida ympäristöämme. Päädyin käyttämään oppitunnilla neljää pääaistia: hajuaistia, näköaistia, kuuloaistia ja tuntoaistia. Jätin makuaistin pois, koska Suomen talvisessa luonnossa ei ole mitään, jota olisimme voineet hyödyntää ympäristön havainnoinnissa. Oppitunnin rakentaminen lähti käyntiin tuntisuunnitelman laatimisesta sekä siihen liittyvän diaesityksen kokoamisesta. Diaesityksen tekemiseen käytin ilmaista Canva-nimistä nettisivustoa, josta hain kuvat diaesitykseen.

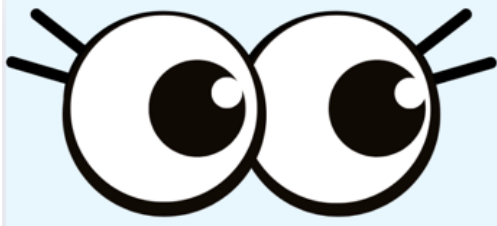
Halusin, että oppitunti alkaisi yksinkertaisesta aiheesta, johon leiriläisten olisi helppo samaistua. Päätin aloittaa diaesityksen luontokuvilla ympäri maailmaa (kuva 1). Kuvat ovat yksinkertainen tapa saada leiriläiset mukaan opetukseen ja kiinnostumaan aiheesta. Tarkasteltuamme kuvia eri ympäristöistä siirryn ensimmäiseen kysymykseen eli ”Miltä ympäristö kotonasi näyttää?”. Valitsin tämän kysymyksen, koska lapset usein pitävät siitä, että voivat kertoa itsestään. Samalla sain tietoa siitä, mistäpäin Kiinaa leiriläiset ovat kotoisin sekä millaisessa ympäristössä he asuvat. Minua myös kiinnosti tietää, millaisia käsityksiä leiriläisillä on Suomesta ja suomalaisesta luonnosta. Siksi halusin lisätä vielä yhden keskustelukysymyksen oppitunnin alkuun, ”Mitä teille tulee mieleen Suomen luonnosta?”. Tästä kysymyksestä saadut vastaukset voivat antaa lisätietoa leiriläisten ottamista valokuvista. Alun kysymysten jälkeen leiriläiset olivat päässeet kiinni aiheeseen ja

⁸ Wolff 2004, 19.

pystytään jatkamaan oppitunnin varsinaiseen osioon eli miten voimme hyödyntää aisteja ympäristön havainnoinnissa. Valitsin viidestä pääaistista neljä, jotka esittelin diaesitykseni aikana. Jokaisesta aistista on oma esittely osio, johon kuului havainnollistavia kuvia aistista sekä luonnosta sekä lyhyesti tietoa siitä, miten ympäristöä voidaan tämän aistin avulla havainnoida (kuva 2). Diaesityksen oli tarkoitus olla hyvin minimalistinen, jotta siinä ei olisi liikaa informaatiota, sillä oppitunnin kesto on rajallinen. Oppituntiin on kokonaisuudessaan varattu yksi tunti ja kolmekymmentä minuuttia. Materiaali oli hyvin pelkistetty myös sen takia, koska en tiennyt millainen englannin kielen taso oppilailla oli. Tarkoituksena oli, että kaikki ymmärtäisivät vähällä kääntämisellä mistä diaesityksessä ja oppitunnissa oli kyse. Diaesityksen ja keskustelun osuus kokonaisen oppitunnin kestosta oli hyvin pieni, noin kolmekymmentä minuuttia, sillä oppitunnin painopiste oli valokuvien ottamisessa. Oppitunnin kohokohta oli, kun menimme ulos ja pääsimme ottamaan valokuvia ympäristöstä.



Kuva 1. Esimerkki kuva diaesityksestäni, jonka näytin oppitunnilla. Dian on tarkoitus toimia aiheen esittelijänä sekä keskustelun avaajana.



SIGHT

1. Close your eyes and open them slowly.
2. Look for: colors, shapes, textures



texture

What kind of textures can you see in the nature?



shapes

What kind of shapes can you see in the nature?



colors

What kind of colors can you see in the nature?

Kuva 2. Esimerkki kuva diaesityksestäni, jonka näytin oppitunnilla. Dian on tarkoitus havainnollistaa leiriläisille, miten luontoa voidaan havainnoida näköaistin avulla.

Ryhtyessäni pohtimaan kandidaatintutkielman aihetta viime vuonna halusin ehdottomasti liittää siihen ulkona oppimista. Suomessa ulkona oppiminen on merkittävä osa opetussuunnitelmaa ja joissakin kouluissa onkin käytössä ulkoluokat⁹. Ulkona oppiminen tarkoittaa oppimista ulkotiloissa. Se poikkeaa perinteisestä luokahuoneessa tapahtuvasta opetuksesta, sillä ulkona oppiminen hyödyntää luonnon tarjoamia mahdollisuuksia.¹⁰ Oppitunnin pitäminen ulkona sopii leirin arvoihin – leiriläiset tutustuvat suomalaiseen kulttuuriin ja luontoon. Syy siihen, että käytän tässä tutkimuksessa ulkona oppimisen käsitettä kuvaamaan oppituntiani luonto-oppimisen sijaan, on se, että luonto-oppiminen ei täysin vastaa oppituntini sisältöä. Luonto-oppiminen on kasvatustieteellinen käsite, joka viittaa oppimiseen luonnossa ja luonnon avulla. Se korostaa kokemuksellista oppimista, jossa oppilaat ovat aktiivisia toimijoita ja oppivat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Oppitunnillani oppimisen kohde ei rajaudu pelkästään luontoon, vaan voin sisältää luonnon lisäksi myös muita asioita ja ilmiöitä. Luonto-oppiminen viittaa yleensä oppimiseen, joka tapahtuu luonnossa ja keskittyy luontoon liittyviin ilmiöihin. Ulkona oppiminen puolestaan kattaa laajemmin kaiken ulkotiloissa tapahtuvan oppimisen. Oppitunnilla en rajoita leiriläisiä valokuvaamaan yksinomaan luontoa, vaan he voivat valokuvata mitä tahansa

⁹ Ulkoluokka on ulko-oppimisympäristö, johon sisältyy paikan lisäksi ulkona oppimisen pedagogiikka. Laine, Elonheimo & Kettunen 2018, 10 Loikkaa ulkoluokkaan -opas ulkona opettamiseen.

¹⁰ Laine, Elonheimo & Kettunen 2018, 11.

ympäristössä havaittavia kohteita. Valokuvauksen kohteita voivat olla esimerkiksi rakennukset, tiet sekä ihmisen muokkaamat maisemat, joten ulkona oppiminen on laajempi ja siksi parempi käsite käyttää.

4 Lapset valokuvaajina

Tutkimuksissa, joissa keskitytään lasten ottamiin valokuviin, niitä käytetään ensisijaisesti työkaluna jonkin ilmiön tai asian ymmärtämiseen ja analysointiin.¹¹ Omassa tutkimuksessani tavoitteenani oli valokuvien avulla ymmärtää, miten kiinalaiset leiriläiset kokevat Suomen ympäristön. Ennen, kuin pystyn tulkitsemaan leiriläisten valokuvia Suomesta, tulisi minun ymmärtää millaisia valokuvaajia lapset ovat. Lasten ottamat kuvat herättävät usein kahdenlaisia reaktiota, niitä pidetään joko poikkeuksellisen lahjakkaasti otettuina tai täysin epäonnistuneina, jopa ”turhina”.¹² Lasten ottamat valokuvat voivat kuitenkin tarjota ainutlaatuisia näkemyksiä, jotka haastavat aikuisten käsityksiä valokuvista. Tässä kappaleessa keskityn siihen millaisia kuvaajia lapset ovat sekä mistä lapset usein ottavat valokuvia.

4.1 Ammatillaiset, amatööri ja näppäilijät

Valokuvaajat voidaan jakaa karkeasti seuraaviin kategorioihin ammattilaisiin, amatööreihin ja näppäilijöihin. Ammatillaiset kuten sana kertookin tarkoittaa niitä henkilöitä, jotka valokuvaavat työkseen. Heillä on kuvien ottamiseen tarkoitettut välineet sekä tiedot ja taidot, kokemuksen ja ehkä koulutuksenkin kautta. Amatööreihin lukeutuvat sellaiset henkilöt, joilla on tietoa ja taitoa. He ovat ehkä itseoppineita tai valokuvauskurssin käyneitä, mutta tietämystä on enemmän kuin näppäilijöillä. Näppäilykuvat tai tilannekuvat ovat kuvaamisen yleisin muoto. Vaikka tällaiset kuvat saattavat vaikuttaa tylsiltä, ne ovat täydellisiä dokumentoimaan arkipäiväistä elämää.¹³ Näppäilijän ensisijainen tavoite on tallentaa, jokin tietty kohde tai hetki, eikä niinkään kiinnittää huomiota valokuvan teknisiin ja visuaalisiin elementteihin, kuten valotukseen tai sommitteluun.¹⁴ Näppäilykuvaa voidaan kuvata spontaaniksi, joka syntyy ilman sen suurempaa suunnittelua. En väitä, etteikö näppäilijöitä kiinnostaisi syvemmin valokuvien teknilliset tai visuaaliset elementit, käsitteenä tämä on hyvin laaja ja sen sisään mahtuu monenlaisia kuvaajia. Syy miksi nostin käsitteen esiin on se, että se sopii kuvastamaan leiriläisiä valokuvaajina. Tutkimukseeni näppäilykuvaaja termi sopii hyvin, sillä tutkimuksen valokuvat ovat leiriläisten itsensä ottamia. He voivat suunnitella kuvausprosessia haluamallaan tavalla tai vain ”näppäillä” kuvia, kuten termi antaa ymmärtää. Setälä kuitenkin huomauttaa, että termi näppäilykuvaaja voi olla aliarvioiva. ”Uskon, että kaikki näppäilijät – olivat he lapsia, amatöörejä tai ammattivalokuvaajia – tekevät

¹¹ Setälä 2012, 18.

¹² Setälä 2012, 16.

¹³ Batchen 2008, 121–124.

¹⁴ Setälä 2012, 109.

tietoisia valintoja kuvia ottaessaan. Jokainen kuvaaja toimii omien taitojensa ja näkökulmansa mukaan.”¹⁵ En näe, että näppäilijä -termi olisi aliarvioiva, vaan näppäilykuvat vangitsevat aitoja hetkiä sekä tunteita mitä sillä hetkellä kuvaaja on tuntenut. Valokuvan ottamisella on ollut kuvaajalle jokin syvempi tarkoitus.

4.2 Mitä lapset kuvaavat?

Aiemmin käsittelemäni näppäilykuvaaja käsite auttoi ymmärtämään lasten kuvaus tapaa, mutta lasten lähestymistapa kuvaamiseen eroaa aikuisista. Lasten ja aikuisten tapa hahmottaa maailmaa on erilainen ja se heijastuu myös lasten ottamiin kuviin.¹⁶ Lapset keskittyvät heille konkreettisiin ja tunnesidonnaisiin kohteisiin, mitkä ovat erilaisia verrattavissa aikuisiin. Tässä kappaleessa haluan keskittyä siihen, mitä lapset valokuvaavat ja miksi. Lopussa pohdin hieman leiriläisiä ja sitä, mitä he saattaisivat Suomessa ollessaan valokuvata.

Vuonna 2003 julkaistussa tutkimuksessa lapsille annettiin kertakäyttökamerat, joita he saivat käyttää viikonlopun ajan. Tutkimuksessa tarkasteltiin lasten valokuvauskäyttäytymistä eri ikäryhmissä, ja siihen osallistui 180 lasta kolmesta eri ikäryhmästä (7-, 11- ja 15-vuotiaat). He ottivat yhteensä 4300 valokuvaa, joista valittiin noin 500 kuvaa analysoitavaksi.¹⁷ Tulokset osoittivat, että lapset kuvasivat mielellään heille tärkeitä asioita, kuten leluja, ihmisiä, eläimiä ja ympäristöä.¹⁸ Samankaltaisia havaintoja teki myös Struges. Tutkimuksessa keskityttiin päiväkotikäisisten lasten näkökulmaan mitkä asiat ovat heille merkityksellisiä. Kuvien perusteella lapsille tärkeitä asioita olivat sisä- ja ulkotilat, toiset lapset ja aikuiset sekä luonto.¹⁹ Valokuvaus on keino, jolla lapset voivat ilmaista kokemuksiaan paikasta ja olla vuorovaikutuksessa sen kanssa.²⁰ Tutkimusten perusteella voidaan todeta, että lapset kuvaavat erityisesti läheisiään, itselleen merkityksellisiä paikkoja sekä esineitä. Kuvien avulla voidaan saada tietoa lasten ympäristökäsityksistä sekä siitä missä he kokevat olonsa myönteisiksi tai kielteiseksi.²¹ Tutkimuksista löytyy yhteneväisyyksiä lasten ottamien kuvien teemoista ja merkityksistä. Lasten valokuvat eivät ainoastaan dokumentoi heidän arkielämäänsä, vaan ne myös kuvastavat heidän sen hetkisiä käsityksiään maailmasta.

¹⁵ Setälä 2012, 109.

¹⁶ Setälä 2012, 31.

¹⁷ Sharples, Davison, Thomas & Rudman 2003, 305 – 311.

¹⁸ Sharples, Davison, Thomas & Rudman 2003, 316 – 317.

¹⁹ Sturges 2023, 1170–1171.

²⁰ Cele 2006, 150.

²¹ Cele 2006, 150.

Aikaisempien leirikokemusten perusteella tiedän, että suuntaamme leiriläisten kanssa Lappiin, olen valinnut pitää oppituntini juuri siellä. Lapin ainutlaatuinen ympäristö tarjoaa erinomaiset puitteet lasten valokuvaustehtävälle. Se tarjoaa monipuolisia kuvauskohteita, joissa yhdistyvät Lapin erityispiirteet, lumi, talvinen metsä, kaamos ja kylmyys. Uskon, että monet leiriläiset kokevat uuden ympäristön kiehtovaksi. Ennen leiriä minulla on ennako-oletuksia, siitä millaisia valokuvia leiriläiset ottavat. Hypoteesini on, että lumi tulee olemaan yksi lasten eniten kuvaamista aiheista. Kaikki leiriläiset tulevat Etelä-Kiinan suurkaupungeista, lumi voi olla heille harvinainen ja erityinen ilmiö. Lumen lisäksi uskon, että luonnon monimuotoisuus saattaa kiinnostaa leiriläisiä. Lapissa on paljon metsää, mutta myös peltoja ja avaraa maisemaa. Erityisesti metsä saattaa olla heille erityinen paikka, sillä siellä on usein hyvin hiljaista ja ne saattavat vaikuttaa mystisiltä paikoilta. Rakennettu ympäristö eroaa myös heidän modernista infrastruktuuristaan, Suomessa rakennukset ovat yleensä matalampia ja puuarkkitehtuuria on paljon. Tutkimuksen valokuvaustehtävä rajaa osittain sitä, millaisia kuvia leiriläiset voivat ottaa, se ei kuitenkaan aseta odotuksia siitä, millaisia kokemuksia kuvien tulisi välittää tai mistä paikoista valokuvat pitäisi ottaa. Kaikenlaiset kokemukset ja kohteet ovat sallittuja ja tärkeitä tutkimuksen kannalta. Tiedostan, että valokuvaajan tausta ja kulttuuri vaikuttavat otettuihin valokuviin, mutta keskityn näihin enemmän luvussa 6.

5 Tehtävänannon toteutus ja aineistonkeruuprosessi

Tutkimuksen aineisto kerättiin osana leiritoimintaa, leirille osallistui yhteensä 12 leiriläistä. Näistä kahdeksan oli lapsia (iältään 8–13-vuotiaita) ja neljä heidän vanhempiaan. Leiriläisten vanhemmat eivät osallistuneet oppitunnille, joten kaikki kerätty valokuva-aineisto ja siihen liittyvät kommentit ovat leiriläisten tuottamia. Tässä kappaleessa keskityn oppituntia valmisteleviin vaiheisiin.

Oppitunti ja sen yhteydessä tapahtuva aineistonkeruu tapahtui 21.1.2025 Sodankylän Lokassa.

Ennen kuin pystyin pitämään oppitunnin ja keräämään aineiston, minun tuli suunnitella kävelyreitti, jonka aikana leiriläiset pystyivät ottamaan valokuvat. Ennen oppituntia minun täytyi myös varmistaa älypuhelimien tilanne, osallistujien määrä sekä miten saan valokuvat itselleni oppitunnin päätyttyä.

Kävelyreitti

Vaikkakin tuntisuunnitelma oli jo valmiina, minun tuli ennen oppituntia suunnitella kävelyreitti. Halusin, että kävelyreitillä varrella olisi mahdollisimman paljon erilaisia virikkeitä leiriläisille, jotta reitin varrella olisi mahdollisimman monia valokuvaus kohteita. Kävelyreitti kulki leirintäalueen lähiympäristössä. Leirintäalue sijaistee Lokka nimisessä kylässä, joten alueella oli myös asutuksia eli rakennettua ympäristöä. Rakennettuun ympäristöön kuuluivat ihmisten asutukset, joista suurin osa oli suomalaista puuarkkitehtuuria. Pelloilla näkyi puisia vajoja, jotka kuuluvat suomalaisen maalaismaisemaan. Kävelyreitillä varrella oli myös erilaisia luonnon ympäristöjä, erikokoisia metsäalueita ja erilaisia puulajeja. Metsien lisäksi reitin varrella oli myös vesistöä, pellon takaa pilkkotti joki. Kävelyreitti loppui yksityisen porotilan porttien eteen. Kokonaisuudessaan kävelyreitillä varrella oli paljon mahdollisuuksia erilaisten valokuvien ottamiseen.

Älypuhelimet ja aineiston kerääminen

Ennen oppituntia selvitin myös älypuhelimien tilanteen, sillä halusin varmistaa, että jokaisella leiriläisellä varmasti on sellainen ja siinä tulisi olla virtaa oppitunnin aikana. Selvittäessäni asiaa, kävi ilmi, että kaikilla ei ollutkaan puhelinta mukana. Päädyin kollegani kanssa siihen ratkaisuun, että leiriläiset, joilla ei ollut puhelimia mukana lainaisivat minun tai hänen puhelintaan oppitunnin aikana, yksi leiriläisistä lainasi äitinsä puhelinta. Kuvien kerääminen oli näin osittain helpompaa, sillä neljän lapsen valokuvat olivat joko minun tai kollegani puhelimissa. Kollegani lupasi, että hän voi pyytää kolmea muuta oppilasta lähettämään kuvat hänelle WeChat-sovelluksen kautta, jonka jälkeen välittää kuvat minulle.

Oppitunti ja osallistujat

Sain itse valita missä kohtaa leiriä haluan tämän oppitunnin pitää. Päätin pitää oppitunnin Sodankylässä, sillä ajattelin ympäristön toimivan paremmin oppituntini tarkoitukseen sekä siksi, että Lappi oli leirin kohokohta. Oppitunnin pitäminen tässä vaiheessa leiriä sopi hyvin myös muuhun ohjelmaan. Oppituntipäivänä aikatauluihin tuli kuitenkin muutoksia. Alkuperäisen suunnitelman mukaan oppituntini olisi pitänyt olla aamulla. Sodankylässä oli todella kovat pakkaset ja meillä oli ohjelmassa myös muita ulkoaktiviteettejä, joten kovien pakkasten vuoksi jouduimme vaihtamaan oppituntien ajankohtia. Jouduimme siirtämään valokuvauksen ennen luokkahuoneessa pidettävää osuutta, koska Sodankylässä aurinko laski kello 14:30. Pelkäsimme, että oppitunnin päätyttyä olisi jo niin hämärää, että valokuvien ottaminen olisi vaikeaa ja voisi myös siten vaikuttaa tutkimustuloksiin. Oppitunnille osallistui seitsemän kahdeksasta leiriläisestä. Yksi lapsista ei voinut osallistua oppitunnille sairastumisen vuoksi. Lisäksi yksi osallistuneista lapsista saapui tunnille myöhässä, minkä takia hänen ottamansa kuva poikkeaa ajallisesti muiden lasten ottamista kuvista. Ennen kuvaushetkeä annoin leiriläisille suunnitellun tehtävänannon, jossa pyysin heitä ottamaan itselleen mielenkiintoisia, kauniita tai erikoisia kuvia Suomen luonnosta. Korostin, ettei tehtävässä ollut oikeita tai vääriä vastauksia. Valokuvien ottamisen jälkeen siirryimme oppitunnille sisätiloihin.

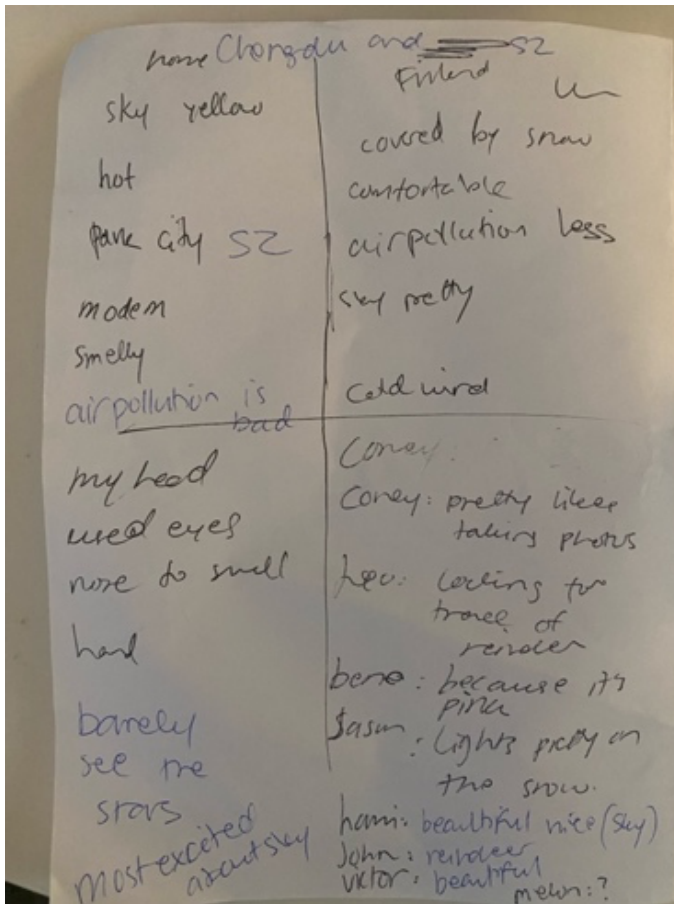
Oppitunnin aikana keräsin leiriläisten kommentit paperille samalla, kun keskustelimme (kuva 3). Oppitunnin päätyttyä kirjoitin tiivistelmän tunnin kulusta ja leiriläisten kommentteista, jotta kommentit ovat selkeästi luettavissa jälkikäteen. Luokkahuoneessa tunti eteni suunnitelman mukaisesti. Aluksi halusin tietää mistäpäin Kiinaa lapset tulevat ja millainen heidän ympäristönsä on Kiinassa. Kävi ilmi, että seitsemästä lapsesta kuusi heistä tulevat samasta kaupungista, Chengdusta. Chengdu sijaitsee Lounais-Kiinassa, leiriläiset kuvailivat Chengduta todella kuumaksi kaupungiksi. Leiriläinen, joka ei ollut kotoisin Chengdusta sanoi asuvansa Shenzhenissä eli Guangdongin maakunnassa, joka sijaitsee Etelä-Kiinassa. Hän kuvaili kaupunkiaan myös hyvin kuumaksi ja kosteaksi, mutta myös kertoi, että kaupunki on hyvin tunnettu sen puistoista. Kaikki leiriläiset totesivat, että molemmissa kaupungeissa ilmansaasteet ovat ongelma ja taivas on usein keltaisen sävyinen, eikä muita värejä taivaalla juurikaan näy. Leiriläiset myös kertoivat, että Chengdussa on usein jokin haju. Hajua he eivät osanneet kuvailla pahaksi tai hyväksi. Kaikki kuvailivat kotiaan hyvin moderniksi.

Tunnin aikana keskustelimme myös Suomesta ja mitä ajatuksia suomalainen luonto heissä herättää. He kuvailivat Suomen luontoa mukavaksi tai miellyttäväksi (engl. comfortable) sekä hyvin

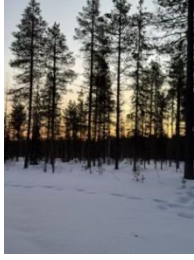
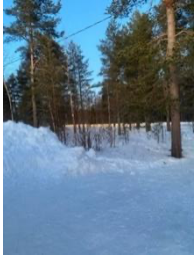




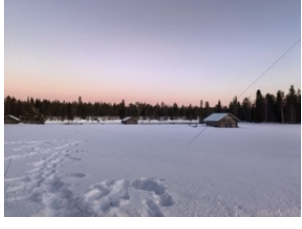
lumiseksi (engl. covered by snow). Leiriläiset olivat kiinnittäneet huomiota siihen, että Suomessa ei ole juurikaan ilmansaasteita ja taivas on nätti ja kaunis. Taivaassa on mahdollista nähdä erilaisia sävyjä, eikä vain keltaista. He myös mainitsivat, että Suomessa ollessaan he ovat nähneet yöllä todella paljon tähtiä, mutta heidän kotikaupungissaan he harvoin näkevät niitä. Oppitunnilla käsitelimme, kuinka ympäristöä voidaan havainnoida aistien avulla. Keskustelimme yhdessä siitä mitä aisteja he käyttivät, kun olivat ulkona ottamassa valokuvia. Kaikki sanoivat käyttäneensä silmiään, etsiessään valokuvattavaa kohdetta. Osa sanoi, että oli käyttänyt hajuaiastiaan. Heidän mielestään Lapissa on oma tuoksu ja tuoksua voisi kuvailla kylmäksi tuuleksi (engl. cold wind). Muutama oli käyttänyt käsiään ja tunnustellut lunta. Tunnin jälkeen leiriläiset jakoivat ottamansa kuvat ja kertoivat, miksi ottivat juuri nämä kuvan/kuvat. Taulukossa 1 näkyy leiriläisten kommentit ja valokuvat.

Tutkimuksen aineisto on kerätty yhteistyössä alle 15-vuotiaiden lasten kanssa. Suomessa laki määrää, että alle 15-vuotiaiden lasten vanhemmilta on kysyttävä suostumus tutkimukseen osallistumisesta.²² Suunnittelin sähköisen suostumus kaavakkeen Webropolin avulla. Kirjoitin kaavakkeeseen tekstin ensin englanniksi, jonka jälkeen kiinalainen ohjaaja käänsi sen kiinan kielelle. Näin pystyin varmistamaan, että vanhemmilla on selkeä käsitys siitä, missä tutkimuksessa on kyse. Päädyin sähköiseen suostumus kaavakkeeseen myös sen takia, että näin saan varmasti vastauksen ennen leirin alkua. Minulla oli huoli siitä, että jos pyytäisin leiriläisiä tuomaan suostumuksen mukanaan Suomeen, niin joltakin se saattaisi unohtua ja leiriläinen ei voisi osallistua oppitunnille ollenkaan. Suostumus kaavakkeessa on kolme kohtaa: 1. Tutkimuksen ja tutkijan esittely 2. Tutkimukseen osallistuvan leiriläisen nimi 3. Linkki tietosuojaselosteeseen. Ennen oppitunnin alkua suostumusta kysyttiin myös leiriläisiltä itseltään. Leiriläisten osallistuminen oppitunnille oli vapaaehtoista.

²² Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019, 9.



Kuva 3. Oppitunnin aikana kirjoittamani muistiinpanot. Muistiinpanoihin olen kirjoittanut leiriläisten antamia kommentteja, miten he kokevat kotikaupunkinsa ympäristön ja Suomen ympäristön. Muistiinpanojen vasemmassa alareunassa on leiriläisten konkreettisia aisti havaintoja ja oikeassa reunassa heidän antamia kommentteja ottamistaan valokuvista.

<p>“Colors of the sky is pretty”</p>		<p>“It is pretty, the way the light touches the snow”</p>	
<p>“Looking for the traces of reindeers”</p>		<p>“Beautiful, nice (sky)” “More pretty than in Sodankylä”</p>	
<p>“Because it(sky) is pink”</p>		<p>“These are reindeer footprints” “I found these by myself from the forest and want to take picture of these”</p>	
<p>“Beautiful (sky)”</p>			

Taulukko 1 Leiriläisten antamien kommenttien ja valokuvien pohjalta muodostamani taulukko, jonka avulla valokuvien pääteemat tulivat esiin.

6 Tulokset

Yhteensä leiriläiset lähettivät minulle 36 valokuvaa kävelyretken jälkeen. Osa leiriläisistä otti enemmän kuvia kuin toiset, kuvien määrällä ei ollut tehtävänannon tai tulosten kannalta merkitystä. Vaikka kuvia tuli niin paljon suurin osa saman henkilön kuvista liittyi samaan teemaan eli jos leiriläinen oli kiinnostunut taivaan väreistä kaikki hänen lähettämänsä kuvat, olivat taivaasta. Oli vain yksi leiriläinen, joka otti kuvia sekä taivaasta, että porojen jäljistä, mutta päätyi kuitenkin jakamaan poron jälki kuvat kanssani. Saatuani kuvat ja kommentit itselleni, muodostin niistä taulukon (Taulukko 1). Taulukon avulla pystyin havainnoimaan mitkä teemat nousivat valokuvista ja kommenteista esiin. Esiin nousi kaksi pääteemaa, taivas ja sen värit sekä poron jäljet. Taivaaseen ja sen väreihin liittyviä kuvia oli yhteensä 21 kuvaa ja poron jälkiin liittyviä kuvia oli yhteensä 14 kuvaa. Yksi kuvista liittyi valon heijastumisesta lumeen.

6.1 Sosiaalisen median ja kulttuurin vaikutus

Ennen leiriä leiriläiset ovat saattaneet saada tietoa Suomesta vanhemmiltaan, koulusta tai sosiaalisesta mediasta, ja nämä ennakkokäsitykset ovat voineet muovata heidän tapansa havainnoida ja valokuvata ympäristöään. Erityisesti WeChat-sovellus, joka on yksi Kiinan suosituimmista viestintäalustoista, vaikuttaa suuresti kiinalaisten lasten ja nuorten mediakäyttäytymiseen. Sovellus tarjoaa käyttäjille työkalun kuvien, lyhyiden videoiden ja niihin liittyvien tekstien julkaisemiseen.²³ Sovellusta voidaan myös käyttää yksityisten viestien lähettämiseen. WeChattia voidaan verrata WhatsApp -sovelluksen ja Instagram -sovelluksen yhdistelmäksi. WeChat on monelle kiinalaiselle ensisijainen yhteydenpitoväline. Sovellus on aktiivisessa käytössä myös lasten ja nuorten keskuudessa, sillä usein vanhemmat ovat sitä kautta yhteydessä lapsiinsa. Koska sovellus on niin suuressa suosiossa lasten ja nuorten keskuudessa, väistämättä käyttäjät saavat sitä kautta vaikutteita.

WeChatiin käyttäjät julkaisevat usein kuvia matkoiltaan, ja päivittävät sitä kuin visuaalista päiväkirjaa tai matkakertomusta²⁴ (engl. travelogue). Tutkimuksessaan Zhu, Wu ja Pan huomasivat, että käyttäjät pyrkivät luomaan visuaalisesti harkittuja ja tyyliteltyjä kuvakokonaisuuksia, koska WeChatiin voi ainoastaan julkaista yhdeksän kuvaa kerrallaan.²⁵ Matkakertomus muodostuu yleensä esteettisten strategioiden avulla. Valokuvia esimerkiksi sommitellaan siten, ihminen on

²³ Zhu, Wu & Pan 2023.

²⁴ Zhu, Wu & Pan 2023.

²⁵ Zhu, Wu & Pan 2023.

keskellä ja muut luontokuvat ovat reunoilla. Tämä havainnollistaa ihmisen ja luonnon välistä harmonista yhteyttä. Kuvien asettelu on tyypillinen piirre kiinalaisessa estetiikassa.²⁶ Kiinalaisessa estetiikassa korostuu ihmisen ja ympäristön sekä laajemmin koko maailmankaikkeuden välinen dynaaminen suhde.²⁷ Eri kulttuureista ja sosiaalisista ryhmistä tulevilla katsojilla voi olla erilaiset esteettiset kokemukset samoista kohteista. Erilaisuus näkyy esimerkiksi taiteessa, kun länsimaiset ja itämaiset taiteilijat käyttävät erilaisia näkökulmia visuaalisen maailman esittämiseen.²⁸ Länsimaiset taiteilijat pyrkivät usein esittämään maailman sellaisena kuin he sen näkevät tai uskovat näkevänsä, kun taas kiinalaiset taiteilijat eivät koskaan kehittäneet käsitystä tilasta. Muinaisessa Kiinassa ei kehittynyt täydellistä esteettistä oppialaa nykyaikaisessa merkityksessä, mutta siellä syntyi erittäin monipuolinen esteettinen ajattelujärjestelmä. Kiinalaisessa perinteisessä estetiikassa kauneuden ihanteena pidetään harmoniaa –.²⁹

Leiriläisten kuvissa (kuvat 4–7) voidaan havaita visuaalista harmoniaa. Vaikka taivas on ihailun kohteena, kuviin on silti jätetty muitakin elementtejä, kuten lunta ja puita. Nämä muut elementit auttavat luomaan esteettisesti kauniin ja harmonisen kokonaisuuden. Samalla heidän ihmettelynsä ja innostuksensa uudesta ympäristöstä viittaavat universaaliin yhteyteen ihmisen ja luonnon välillä. Maisemia ja luonnonilmiöitä arvostetaan yleisesti eri kulttuureissa, koska ne herättävät kiinnostusta ja uteliaisuutta. Leiriläisten kokemukset Suomen luonnossa voivat muodostua sekä kulttuurillisista esteettisistä perinteistä, että ihmisille yleisestä kiinnostuksesta uutta ilmiötä kohtaan.

Sosiaalinen media saattaa vaikuttaa leiriläisten valokuviin joko tietoisesti tai tiedostamatta, ottaen huomioon leiriläisten iän (8–13-vuotiaat) he ovat silti vielä nuoria, eivätkä välttämättä ole vielä kiinnostuneita valokuvien julkaisemisesta. Heidän lähestymistapansa valokuvaukseen oli henkilökohtainen kiinnostus. Kommenttien perusteella, joita he antoivat valokuvistaan, perustuivat heidän omiin ajatuksiinsa ja havaintoihinsa ympäristöstä. En koe, että valokuvat olisivat olleet sosiaalisen median trendien muokkaamia, vaan aidosti kuvasti heidän kokemustaan. He tutkivat uutta ympäristöä avoimin mielin ja innostuneesti, mikä näkyi heidän valokuvissaan sekä käyttäytymisessään oppitunnin aikana.

²⁶ Zhu, Wu & Pan 2023.

²⁷ Bao, Yang, Lin, Fang, Wang, Pöppel, & Lei 2016, 2.

²⁸ Bao, Yang, Lin, Fang, Wang, Pöppel, & Lei 2016, 1-2.

²⁹ Hu 2022, 1364.



(kuva 4) (kuva 5) (kuva 6) (kuva 7)

Kuvat 4–7. Taivas ja taivaan värit. Leiriläisten ottamia valokuvia.

Eniten sain kuvia taivaasta, niitä oli yhteensä 21 kuvaa. Taivas kuvista 19 oli otettu suunnittelemani kävelyn aikana, mutta kaksi kuvaa olivat leiriläisen itse ottamia kuvia aikaisemmin. Hyväksyin kuvan (kuva 6) mukaan tähän aineistoon, sillä kuvassa ei esiinny ihmisiä tai eläimiä, vaan kuvassa näkyi vain luontoa, kyseinen kuva on otettu Meri-Karvialla. Valokuvalla oli selkeästi leiriläiselle myös suurempi merkitys, koska halusi välttämättä jakaa tämän kuvan kanssani. Onhan valokuva hyvin erilainen verrattuna muihin taivaasta otettuihin valokuviin. Tässä kuvassa taivaalle on muodostunut kirkkaita värejä, oranssia sekä keltaista. Kolmessa muussa valokuvassa (kuvat 4,5 ja 7) taivaan värit näkyvät hieman vaaleampina, taivaan värityksessä on enemmän vaaleanpunaisen, violetin sekä vaalean keltaisen sävyjä. Meri-Karvialla otettu kuva on selkeästi erilainen ja ymmärrän hyvin, miksi leiriläinen koki, että kävelyretken aikana taivas ei näyttänyt yhtä kauniilta, kuin Meri-Karvialla.

Kommenttien osalta taivaaseen liittyviä kommentteja oli eniten, sekä sanoja ”kaunis” ja ”nätti” käytettiin kaikista sanoista kaikkein eniten. Sanat kaunis ja nätti voidaan tulkita siten, että lapset kokivat taivaan värit visuaalisesti vaikuttavina ja kauniina. Kommentissa ”Koska taivas on vaaleanpunainen” (engl. Because it (sky) is pink) voidaan ajatella, että taivaan väri saatetaan kokea uutena, ehkä jopa ihmettelynä tai vieraana. Taivaan värit saivat aikaan myös ”vau” ääniä, mikä voidaan myös katsoa ihmettelyksi, hämmästyksi.

6.2 Leiriläisten ainutlaatuinen näkökulma

Valokuva on monipuolinen ilmaisuväline, jolla voidaan tallentaa hetkiä, ilmaista tunteita ja kertoa tarinoita. Sarah Pink on todennut, että valokuvausta pidettiin aiemmin välineenä, joka tarjosi ”totuudenmukaista tieteellistä” tietoa. Hänen mukaansa valokuvauksen rooli tutkimuksessa on kuitenkin muuttunut ajan myötä. Valokuvat muotoutuvat valokuvauksen kulttuurin ja näkökulman mukaan. Lisäksi valokuvan tulkintaan vaikuttavat katsojan tausta, katseluajankohta sekä

kulttuurillinen ympäristö. Samalla valokuvalla voi siis olla useita eri merkityksiä, riippuen siitä kuka sitä tarkastelee.³⁰ Minä ja leiriläiset tulemme eri kulttuureista, en voi täysin ymmärtää heidän kokemuksiaan ympäristössään. Valokuvien tulkintaan vaikuttaa taustani, sillä suomalaisena ympäristö on minulle tuttu. Valokuvien tulkinnassa on mahdotonta olla täysin objektiivinen, tulkinnat rakentuvat sekä kuvaajan että katsojan kokemusten ja taustojen ympärille. Kuitenkin leiriläisten antamat kommentit antavat tärkeää lisätietoa heidän kokemuksistaan, mikä auttaa minua ymmärtämään heidän tuntemuksiaan paremmin.

Valokuvien tulkintaan vaikuttaa myös minun ja leiriläisten erilainen maiseman hahmotus. Lapsen ottamassa maisemakuvassa lapsi saattaa korostaa eri asioita, mitä aikuinen korostaisi. Lasten ottamat maisemakuvat voivat kuitenkin haastaa näitä oletuksia, sillä heidän tietonsa ja taitonsa sekä käsitykset maisemakuvista ovat erilaisia kuin aikuisilla. Heille maisemakuvan käsite ei ole samassa määrin tuttu niin kuin aikuiselle tai heillä ei ole aiempaa tietoa siitä mitä maisemakuvien tulisi ”sisältää”. Setälä mainitsee tutkimuksessaan odotushorisontin vaikutuksen kuvien tarkastelulle. Odotushorisonttia käytetään kirjallisuudentutkimuksessa ja se viittaa lukijan ennako-odotuksiin tekstistä. Setälä käyttää tätä termiä kuvaamaan aikuisten ennako-odotuksia lasten ottamiin kuviin. Odotushorisonttiin vaikuttavat kuvagenret, joiden mukaista valokuvaa odotetaan.³¹ Maisemakuvauksessa usein keskeisessä osassa ovat luonnon tai rakennetun ympäristön kohteet. Tällöin lapsen ottama maisemakuva ei sisällä sille tyypillisiä kuvagenren piirteitä. Leiriläisten valokuvat ovat keskenään ristiriidassa toistensa kanssa, sillä kaikki taivaskuvat ovat kauniisti otettuja ja ne näyttävät perinteisiltä maisemakuvilta. Perinteisessä maisemakuvauksessa huomio keskittyy laajoihin näkymiin. Kuitenkin muutama leiriläinen kiinnitti huomionsa yksityiskohtiin. Nämä valokuvat ovat hyvin pelkistettyjä, kuvissa näkyy vain porojen jälkiä tai jätöksiä, eikä lainkaan muuta ympäristöä. Näiden valokuvien avulla voidaan huomata miten eri tavalla aikuinen ja lapsi hahmottavat ympäristön ja mikä koetaan tärkeäksi kuvauskohteeksi. Aikuiset saattavat tarkastella kuvia huomaamattaan kuvagenren luomien odotusten mukaisesti. Setälä kirjoittaakin ”Vaikka genret eivät olekaan staattisia, lopullisia ja ehdottomia, ne joka tapauksessa tuottavat odotuksia – myös tutkijan mielessä.”³²

Leiriläisten valokuvat ja kommentit paljastavat heidän kokemuksensa ympäristössään, joka muovautuu heidän taustansa sekä nuoren yksilön omaamasta näkökulmasta. Lapset elävät ”omassa

³⁰ Pink 2007, 65–68.

³¹ Setälä 2012, 22.

³² Setälä 2012, 23.

maailmassaan”, joten kuvien tulkitseminen on rajallista. Lasten maailmalla tarkoitetaan heidän mielikuvitustaan, yksilöllisiä kokemuksia ja kulttuurillista kontekstia. Lasten ajattelu, kokemukset ja näkökulmat ovat ainutlaatuisia. Osa lapsen ideoista ja ajatuksista saattaa jäädä aikuisen ulottumattomiin.³³ Lapset ottavat kuvia heille tärkeistä ja mielenkiintoisista kohteista, joita ei aina aikuisen näkökulmasta pystytä tulkitsemaan, tämä johtuu siitä, että aikuiset ja lapset tulkitsevat ympäristöään eri tavalla.

Toinen esiin nouseva teema olivat poron jälkiin liittyvät valokuvat. Leiriläiset lähtivät kävelyllä nimenomaan etsimään poron jälkiä. Tähän syy saattoi olla se, että edellisenä iltana yksi leiriohjaajista oli kohdannut poron. Pelkkien jalanjälkien lisäksi lapset olivat aivan ihmeissään porojen jättämistä jätöksistä. Poron jälkiä metsästettiin kaikkialta, tieltä sekä metsistä. “These are reindeer footprints!” (suom. nämä ovat poron jälkiä) kuvastaa innostusta, kun löysimme ensimmäiset poron jäljet lumesta (kuva 8). Kuva 11 on otettu hyvin syvästä lumesta, jonne oli hyvin vaikea päästä. Nämä kuvat eivät myöskään olleet osana suunnittelemaani kävelyreittiä, vaan oppilas oli aikaisemmin itse löytänyt nämä jäljet leirikeskukseen takaa. Kävelyretken aikana leiriläinen ilmaisi, että haluaisi mieluummin kuvata löytämänsä jäljet. Hyväksyin hänen ehdotuksensa ja menimme kuvaamaan jäljet kävelyn jälkeen. Kuva 9 taas todistaa siitä, että kaikenlaisten kolojen lumessa uskottiin kuuluvan porolle. Kuva 10 on valokuva poron jätöksistä, jätösten löytyminen oli kaikille leiriläisille hyvin hauska ja ehkä hieman kummallinen kokemus.” Looking for the traces of reindeer” (suom. poron jälkiä etsimässä), tämä oli leiriläisen kommentti, kun kysyin, miksi oli ottanut nämä valokuvat. Suomennus jälkiä etsimässä ei ole minusta oikea termi kuvaamaan hänen kommenttiaan, vaan pikemmin käyttäisin sanaa jäljittää. Hän toivoi kovasti näkevänsä poron ja uskoi, että jäljet saattaisivat johdattaa hänet porojen luokse.



(kuva 8) (kuva 9) (kuva 10) (kuva 11)

Kuvat 8–11. Poron jäljet. Leiriläisten ottamia valokuvia.

³³ Setälä 2012, 31.

7 Yhteenveto

Tässä tutkimuksessa tarkastelin, miten kiinalaiset leiriläiset kokevat Suomen luonnon valokuvien avulla. Tutkimuksen lähtökohtana oli henkilökohtainen kiinnostukseni lasten kanssa toimimiseen, sekä halu opettaa suomalaisesta kulttuurista ja ympäristöstä kiinalaisille leiriläisille. Osana tutkimusta suunnittelin ja toteutin oppitunnin. Oppitunnin aikana keräsin tutkimukseen kuuluvan aineiston.

Oppitunnin ja aineistonkeruun ongelmilta ei välttytty, vaikka olin suunnitellut tunnin hyvissä ajoin ennen leirin alkua, silti päivää ennen oppituntia jouduin muuttamaan alkuperäistä tuntisuunnitelmaa. Olen tyytyväinen tehtävänantoon, oppituntiin ja valokuvaukseen menetelmänä, koska ne antoivat vastaukset esitettyihin tutkimuskysymyksiini. Leiriläiset kokevat Suomen luonnon kauniina, kuten taivaan värien arvostus antaa ymmärtää. Kommentit ilmansaasteiden vähäisyydestä ja puhtaasta ilmasta antavat ymmärtää, että he kokevat Suomen luonnon puhtaana. Valokuviiin on saattanut vaikuttaa tietoisesti tai tiedottomasti heidän taustansa. Valokuvaus osoittautui hyväksi tutkimusmenetelmäksi lasten kokemusten ja havaintojen tutkimiseen. Heidän valintansa kuvauskohteista ja itse kuvausprosessin suunnittelusta osoittivat, että heillä oli selkeitä näkemyksiä, siitä mitä he halusivat tallentaa tai jättää tallentamatta. Tietoisuus omasta visiosta näkyi myös siinä, että osa lapsista halusi kuvata aivan eri sijaintia, kuin olin heille alun perin suunnitellut. Tehtävän muoto loi leiriläisille tilaisuuden jakaa omia ympäristökäsityksiään visuaalisessa muodossa. Tästä hyötyivät erityisesti ne leiriläiset, joilla ei ollut riittävästi sanavarastoa ilmaisemaan ajatuksiaan. Valokuvausta voitaisiin hyödyntää laajemminkin monikulttuurisessa ja monikielisessä oppimisympäristössä. Valokuvaustehtävät voisivat auttaa esimerkiksi Suomeen muuttaneita lapsia oppimaan uuden kielen, ja samalla rakentaa yhteyttä uuteen ympäristöönsä. Ottamalla valokuvia esimerkiksi omasta lähiympäristöstään, luonnosta tai läheisistään, lapsi voi yhdistää näihin kuviin uusia sanoja ja ilmaisuja. Tämä tukisi sekä uuden kielen oppimista, että kotoutumista. Valokuvaus tarjoaa myös opettajille tärkeän työkalun lapsen ajatusten ja kokemuksen ymmärtämiseen silloin, kun yhteinen kieli on vielä kehittymässä.

Tähän loppuun haluaisin vielä pohtia mitä tekisin toisin seuraavalla kerralla. Muuttaisin luokkahuoneessa pidettävää osuutta interaktiivisemmaksi. Olen aikaisemmin hyödyntänyt opetuksessa TPR-menetelmää (engl. Total Physical Response), tällä tarkoitetaan vieraan kielen

oppimista toiminnan kautta.³⁴ Diaesityksen tueksi voitaisiin ottaa mukaan konkreettiset aistihavainto harjoitukset, missä esimerkiksi yhdessä kuunnellaan kuuloaistia hyödyntäen luonnon ääniä ja keskustellaan niistä. Tämän jälkeen havainnointi ulkona voisi olla vielä helpompaa ja valokuvien tulokset saattaisivat olla erilaisia.

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että valokuvausta voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa lasten ympäristösuhteen tutkimisessa. Nykyajan ympäristöhaasteista puhutaan paljon ja tämä voi johtaa ympäristöahdistukseen. Lasten ympäristökäsityksiä valokuvauksen avulla on tutkittu hyvin vähän, joten tästä aiheesta saisi varmasti vielä lisää tutkimuksia. Jatkotutkimuksessa voitaisiin verrata suomalaisten lasten ympäristökuvia kiinalaisten lasten kuviin. Toinen mielenkiintoinen tutkimus voisi sijoittua Kiinan ja siellä tutkia, miten he kokevat oman ympäristönsä. Nouseeko taivas ja sen värit pääteemaksi vai jokin muu kohde ympäristöstä?

³⁴ Suomi toisena kielenä -opetussuunnitelma 2011, 12

Lähteet

Tutkimusaineisto

Leiriläisten ottamat valokuvat ja antamat kommentit 21.01.2025

Taulukko 1

Valokuvat 4–11

Tutkimuskirjallisuus

(Kaikki verkkolähteet tarkistettu 09.04.2025)

Bao, Yan, Yang, Taoxi, Lin, Xiaoxiong, Fang, Yuan, Wang, Yi, Pöppel, Ernest, & Lei, Quan 2016: *Aesthetic preferences for Eastern and Western traditional visual art: identity matters*.

Frontiers in Psychology, 7, 1596. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01596>

Batchen, Geoffrey 2008: *SNAPSHOTS, Photographies*. Taylor and Francis Group 1:2, 121-142.

<https://doi.org/10.1080/17540760802284398>

Bignantem Elisa 2010: *The use of photo-elicitation in field research*. Open Edition Journals

EchoGéo. <https://doi.org/10.4000/echogeo.11622>

Cele, Sofia 2006: *Communicating Place Methods for Understanding Children's Experience of Place*. Degree of Doctor of Philosophy in Human Geography at Stockholm University.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:186613/FULLTEXT01.pdf>

Eskola, Jari ja Suoranta, Juha 2001: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Tampere.

Harper, Douglas 2002: *Talking about pictures: A case for photo elicitation*. Visual Studies, 13–26

<https://doi.org/10.1080/14725860220137345>

Hu, Xiaoxuen 2022: *The influence of traditional Chinese aesthetics of modern brand design*.

In Proceedings of the 2022 International Conference on Science Education and Art Appreciation

(SEAA 2022) 1363–1368. https://doi.org/10.2991/978-2-494069-05-3_163

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019: *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje*. Toinen painos. Helsinki.

Kirjallisuudentutkimus:odotushorisontti – Tieteen termipankki.

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:odotushorisontti>

Laine Aulikki, Elonheimo Meri, Kettunen Anna 2018: *Loikkaa ulkoluokkaan -opas ulkona opettamiseen*. <https://ulkoluokka.fi/wp-content/uploads/2020/01/ulkoluokka-nettiin.pdf>

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus. Helsinki.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Pink, Sarah 2007: *Doing visual ethnography*. Sage Journals.

<https://doi.org/10.4135/9780857025029>

Setälä, Päivi 2012: *Lapsi kuvan takana-erityisiä piirteitä lasten valokuvailmaisussa*. Musta Taide, Helsinki.

Sharples, Mike, Davison, Laura, Thomas, Glyn, & Rudman, Paul D 2003: *Children as Photographers: An analysis of children's photographic behaviour and intentions at three age levels*. *Visual Communication*, 2(3), 303–330. <https://doi.org/10.1177/14703572030023004>

Sturges, Marion 2023: *Snap: young children share the importance of relationships through child-led photography*. *Early Child Development and Care*, 193(9–10), 1159–1172.

<https://doi.org/10.1080/03004430.2023.2235908>

Suomi toisena kielenä -opetussuunnitelma 2011: *varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen*. Hyvinkää

<https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/s2-opetussuunnitelma.pdf>

Triacca, Serena 2017: *Teaching and Learning with Pictures the Use of Photography in Primary Schools*. Proceedings 1, 952. <https://doi.org/10.3390/proceedings1090952>

Wolff, Lili-Ann 2004: Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys: 1960-luvulta nykypäivään. Teoksessa Cantell, Hannele (toim.). Ympäristökasvatuksen käsikirja. PS-kustannus, Jyväskylä.

Zhu, Hongqiang, Wu, Xiaoping, & Pan, Pan 2023: *Designing and sharing travelogues on Chinese WeChat Moments: a social semiotic analysis of Nine Picture Limit*. Visual Communication. <https://doi.org/10.1177/14703572231183168>

Liitteet

Liite 1: Suomi mun silmin-tehtävänanto

Oppistavoite: Oppimistavoitteena on, että oppilaat tutustuvat ympäristöön ja oppivat havainnoimaan luontoa aistien ja valokuvauksen avulla. Tunnilla pyritään myös syventämään ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta sekä herättämään kiinnostus kotimaan ympäristön ja Suomen luonnon tarkempaan tarkasteluun ja sen ilmaisemiseen valokuvien avulla.

Tuntisuunnitelma (1h 30min, mukaan lukien siirtyminen):

1. Pohjustus (10min): Näytetään erilaisia kuvia luonnosta eri puolilta maailmaa (ei eläimiä tai ihmisiä), ja keskustellaan siitä miltä luonto eri puolilla maailmaa näyttää.
2. Miltä sinun asuinympäristösi luonto näyttää? (10min): Keskustellaan oppilaiden kanssa siitä, mistä he tulevat ja miltä luonto siellä näyttää. (Kirjoitan heidän ajatuksensa samalla ylös paperille)
3. Mitä sinulle tulee mieleen Suomen luonnosta? (10min): Keskustellaan siitä, millaisia ajatuksia oppilaille herää Suomen luonnosta. (Kirjoitan heidän ajatuksensa samalla ylös paperille)
4. Miten luontoa voidaan havainnoida? (10min): Opetellaan miten aisteja voidaan hyödyntää luonnon havainnoinnissa (näköaisti, kuuloaisti, hajuaisti ja tuntoaisti). Opettaja antaa esimerkkejä eri aisteista.
5. Tehtävänanto (5min): Ota luontokuva, joka herättää mielenkiintosi. Kuvassa voi olla jotain outoa, kaunista tai muuta ihmeellistä. Voit käyttää apunasi myös eri aisteja. Ei ole oikeaa eikä väärää vastausta
6. Luontokävely ja valokuvaus (30min): Lähdetään ulos kävelylle, jonka aikana oppilaat voivat tutkia ja kuvata luontoa vapaasti.
7. Lopuksi: Kuvien jakaminen ja keskustelu (15min): Oppilaat jakavat ottamansa kuvan ja kertovat miksi ottivat juuri kyseisen kuvan.